

Viure per pintar. J. Martínez Lozano (esbós d'un artista),**Thais Gómez Pol, Eduard Martínez Martínez**

Llançà, 2017, 205 p. 300 x 245 cm.

Com és natural, en un llibre dedicat a un artista plàstic –en aquest cas Josep M. Martínez Lozano–, una part extensa de l'obra la compon l'acurada reproducció gràfica d'una selecció de pintures –olis i aquarel·les– de les diferents etapes de la seva vida creativa en el terreny de l'art. Cent-deu pàgines que permeten a l'espectador visionar les diferents temàtiques que Martínez Lozano portà damunt la tela, el tauler o el paper: figura, escenes urbanes, bodegons, marines, paisatgisme, moltes de les quals realitzades a *plein air*, amb una espontaneïtat agosarada, resolta amb el domini extraordinari de les llums i els cromatismes, i la característica plasticitat, que durant la seva prolífica carrera conferí a la figura.

Com hem apuntat més amunt, les reproduccions gràfiques d'aquest llibre es resolen amb una fidelitat extrema respecte els originals, alhora que els dissenyadors de l'obra han tingut l'encert de defugir de la, massa

sovint, recurrent disposició de l'ordre cronològic d'execució, que si bé ajuda a entendre el seguiment evolutiu del pintor, condueix la capacitat perceptiva de l'espectador a restar sotmès a un mecanisme que, per la seva cadència monòtona, pot esdevenir ferragós. El llibre que tenim davant, al nostre entendre, no és una catalogació ni un treball d'investigació a l'ús, la sincronia excessiva podria distreure les hàbils respostes que l'artista ens dóna mitjançant els detalls de cada quadre. L'espectador gaudeix del moment i de la circumstància sense rigideses. Creiem, també, que amb la present disposició, assistim de forma lliure a la catarsi de creativitat que en tot moment de la seva carrera artística desenvolupà aquest mestre del pinzell i de la paleta. Per altra part, les llegendes que acompanyen cadascun dels quadres són suficientment específiques i informatives (nom de l'obra, mides, tècnica i superfície, any d'execució, i actual col·lecció), amb un grafisme que no distrau l'atenció en allò que és primordial, permetent que els lectors es puguin recrear sense cotilles, en allò que copsen els ulls en cadascuna de les pàgines, provocant el sotrac de les emocions i sensibilitats, buscades en l'art.

La desfilada del conjunt pictòric que, fora de tres excepcions, destina una pàgina per cada obra, llevat de les pàgines 86-87 que encapçalen la col·lecció, amb la reproducció del gran mural a l'oli sobre plafó de fusta (300 x 700 cm -2001-), representant una gran panoràmica del centre històric de Montblanc i que presideix la sala de sessions de l'ajuntament d'aquesta vila. L'altra excepció, p. 98-99, la constitueix

un oli sobre fullola, amb la plasmació de racons típics, també de la vila ducal, realitzat l'any 1956, època en què l'artista tenia residència gairebé fixa i estable en aquesta població i que actualment forma part de la col·lecció del Casal Montblanquí, on es pot contemplar, juntament amb altres obres de l'època, factura de Martínez Lozano. I, com no podia ser d'altra manera, la tercera excepció pel que fa a l'estructuració paginal, la trobem en la reproducció de quatre apunts de barques, potser el seu objecte predilecte a l'hora de pintar i que, com poquíssims pintors, –ja sigui a l'aigua o a l'oli– els conferia el caràcter i la «vida» d'un genuí hàbitat mariner, amb una destresa i maestria que deixarien bacabadats als millors mestres d'aixa de temps ha. Les barques són un capítol a part en el corpus artístic *Lozanià*; com disfrutava el mestre! quan el seus dits menuts i hàbils creaven el ventres abombats sobre un esquelet de fustes magníficament disposades i la quilla formant visualment una unitat indissoluble amb l'aigua.

En aquesta ressenya *sui generis* del llibre, defugint el tractament diacrònic, retrocedim fins a la portada, que el seu títol «*Viure per pintar. J. Martínez Lozano...*» ja pressuposa tota una declaració de principis de les pàgines i continguts que se succeiran i que encapçalen les signatures de l'alcalde de Llançà, Pere Vila Fulcaràs i Josep Andreu i Domingo, alcalde de Montblanc, amics i admiradors de Martínez Lozano, i impulsors i principals avaladors d'aquest aconseguidíssim projecte editorial.

Centrats en el contingut informatiu del llibre, que introdueix Eduard Martínez Martínez, director del Museu de l'Aquarel·la de Llançà i nét del protagonista de l'obra, els autors, el mateix Eduard Martínez i la historiadora i crítica d'art Thaïs Gómez Pol, structuren el capítol en cinc apartats, de la següent manera:

Infantesa i adolescència. 1923-1946. Des del naixement, en una Barcelona que maldava per mostrar-se una ciutat acollidora i cosmopolita, sense poder acabar de despegar vers el progrés i consolidar la fisonomia de ciutat moderna arquitectònicament i urbanística. En aquest ambient, el vailet és colpit per la mort de la mare. Seguint el fil d'una vida jove, ens introdueix als treballs inicials d'un incipient adolescent, i assistim a la seva presa de contacte amb el món artístic, amb els primers mestres i l'inici dels tallers i estudis propis. En són testimoni diverses fotografies de caràcter familiar, exercint com a novell pintor, alhora que ens permeten acostar a mostres d'imatges realitzades, ja sigui a l'Escola d'Arts i Oficis del Clot o bé en plena naturalesa.

Juventut i primers anys de maduresa. 1946-1966. La carrera artística pren forma. Descobreix un marc per ell desconegut, quan el servei militar el porta a l'Empordà, l'abruptesa dels penyasegats que cerquen el bes de les onades, la feina i la vida dels col·lectius de pescadors, i la intensa manera com s'implica en els ambients artístics de la zona, en els quals coneixerà el qui serà el seu referent artístic durant tota la vida, el professor Ramon Reig qui, tan sols conèixer al jove Lozano, descobreix el seu talent i l'enriqueix artísticament, amb tota mena de consells i crítiques, quan cal, que l'alumne rep en agraïment perquè cospa i reconeix desseguida la vàlua de Reig. Aquest període també inclou el seu casament (1952). Com veiem, dos fets determinants per al protagonista del llibre, recollits també amb testimonis gràfics, juntament amb la reproducció d'obres d'aquests anys.

Maduresa. 1966-1986. Aquesta etapa transcorre en el zenit artístic i de reconeixements vers Martínez Lozano. La seva activitat frenètica percudeix en molts llocs. Viatges cercant noves dimensions a la seva obra, exposicions, premis, crítiques artístiques elogioses, etc. Treballa molt la tècnica de l'oli sense abandonar la sinceritat de l'aquarel·la. En aquest apartat del llibre, els autors han tingut bona cura d'incloure-hi la reproducció tècnica d'excel·lents obres en oli i aquarel·la, ambdues tècniques executades

en grans tamany, així com fotografies de moments que colpiren emocionalment un exultant Pepe, també s'hi posa de relleu l'afecció òptica que mai superarà i que l'obligà a una readaptació temàtica amb la qual reeixí amb notabilitat.

Senectud. 1986-2003. Per a Martínez Lozano la vellesa no suposà un punt i final a l'activitat creadora, ans al contrari, emparat per una trajectòria traçada sobre els continuats èxits dels anys precedents, emprèn iniciatives de tota mena, si bé totes, relacionades amb l'art. Ja és un mestre reconegut arreu i són molts els seus deixebles i imitadors. És aquest període, tot i l'edat, que el veiem sovint fent reubicacions de residència i, com els autors del llibre ens indiquen, recalca novament a Figueres on, fa anys, s'obrí per a ell el món apassionant de la pintura; però aquest tampoc serà el seu destí definitiu. Alterna la capital de l'Alt Empordà amb Llançà, on dóna vida, forma i expansió al Museu de l'Aquarel·la, des d'on sorgeixen activitats subsidiàries d'autèntic mestratge, que assoliran la resposta d'un col·lectiu molt nombrós d'artistes catalans, àdhuc d'indrets geogràficament allunyats.

Últims anys. 2003-2006. El seu trípod de residencial –Llançà, Montblanc i Terrassa– és un fet remarcable, talment com si el Pepe, aquell Pepe dels amics, que composaven una collita esponerosa, agombolada amb els anys i, sobretot, amb el seu caràcter obert, la seva sensibilitat envers les persones i una generositat sense límits ni condicions, volgués reviuere novament, en el seu capvespre vital, les vivències, acompanyat d'aquesta munió d'artistes, de pescadors, de restauradors –no oblidem que sempre fou un excepcional gourmet–, de pensadors, de poetes i escriptors i, esclar que sí! d'homes i dones que potser un dia es creuà pel carrer i encetaren una agradosa conversa. Tot això i més, com havia fet des d'antany, ho trobava més que enlloc en aquestes tres poblacions.

Acaba aquest apartat amb els preceptius agraïments, que donen pas a una profusió de notes –cent seixanta-set– que permeten al lector aprofundir en el coneixement de l'home i del pintor.

A les pàgines finals del llibre hi trobem un annex amb les traduccions sintetitzades del text en castellà, anglès i francès.

La nostra conclusió és que es tracta d'una obra de referència, d'abast artístic i vivencial de Martínez Lozano, que els autors –Eduard Martínez Martínez i Thaís Gómez Pol– han plasmat des dels seus coneixements i les respectives formacions, però que en tot moment transpua la pulsio que emana de l'estima al personatge.

Posar de relleu, també, la col·laboració inestimable dels ajuntaments de Llançà i de Montblanc que han possibilitat que aquests textos i les reproduccions artístiques, arribin a uns lectors que valoraran el llibre suara ressenyat.

Josep M. Carreras Vives